

**COMMISSIE VOOR HET VRIJ AANVULLEND PENSIOEN VOOR
ZELFSTANDIGEN**

ADVIES NR. 2 VAN 15 SEPTEMBER 2003

**INVENTARIS VAN DE VRAGEN BETREFFENDE TITEL II, HOOFDSTUK I,
AFDELING 4 VAN DE PROGRAMMAWET (I) VAN 24 DECEMBER 2002, EN DE
UITVOERINGSBESLUITEN**

1. Inleiding

Naar aanleiding van het advies nr. 1 van 2 september 2003 van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (de Commissie) in verband met de uitvoeringsbesluiten van titel II, hoofdstuk I, afdeling 4 van de programmawet (I) van 24 december 2002 (WAPZ) blijven nog verschillende vragen en bemerkingen betreffende de WAPZ openstaan.

De Commissie acht het daarom nuttig hiervan een inventaris op te stellen en haar vragen voor te leggen aan de Raad voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (de Raad).

2. Inventaris van de vragen

2.1. Vragen betreffende de fiscaliteit

2.1.1. Omzetting van kapitaal in rente

De netto pensioenkapitalen, bedoeld in de wet betreffende de aanvullende pensioenen (WAP) worden krachtens artikel 17, §1, 4° WIB 1992 (ingevoerd door artikel 72 van de WAP) bij een omzetting naar een rente onderworpen aan een taxatie van 3% van het prijsgegeven belastbare pensioenkapitaal. Volgens de bewoordingen van dit artikel, geldt deze regeling niet voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (VAPZ). Het VAPZ is immers niet bedoeld in artikel 34, §1, 2° WIB 1992 doch in artikel 34, §1, 2° bis WIB 1992.

Moet men hieruit besluiten dat de VAPZ-kapitalen die omgezet worden naar een rente op vraag van de zelfstandige steeds progressief zullen belast worden? Is het vanuit de bekommernis van een coherente samenhang niet wenselijk om bij de omzetting van een kapitaal naar een rente éénzelfde fiscale regeling te voorzien voor de “WAP-pensioenen” en “WAPZ-pensioenen”?

ontwerpadvies COMWAPZ2 2003-10-01.doc

2.1.2. Solidariteit

Hoe worden de uitkeringen bij overlijden en bij blijvende arbeidsongeschiktheid gevormd in het kader van een solidariteitstoezegging belast? Dit zijn strikt genomen geen “aanvullende pensioenen” maar wel “solidariteitsprestaties” zoals bedoeld in de WAPZ. Vallen zij bijgevolg buiten het toepassingsgebied van artikel 34 WIB 92? Het nieuwe artikel 34, §1, 2° bis WIB 1992, ingevoerd door de WAP, spreekt immers enkel van “aanvullende pensioenen”? Is er een belastingheffing indien het gaat om arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

bij een tijdelijke arbeidsongeschiktheid wanneer er vastgesteld wordt dat er geen inkomstenverlies is?

2.1.3. Forfaitaire vergoedingen bij ernstige ziekte of afhankelijkheid

Voor de forfaitaire vergoedingen bij ernstige ziekte of afhankelijkheid zoals bedoeld in artikel 1, §1, 3° van het ontwerp van Koninklijk Besluit tot vaststelling van de solidariteitsprestaties verbonden met de sociale pensioenovereenkomsten, bestaat er een vermoeden van niet belastbaarheid aangezien het hier over onkostenvergoedingen gaat. Is dit vermoeden gerechtvaardigd?

2.1.4. Statuut van de reserves opgebouwd vóór 1 januari 2004

- De overdracht van pensioenreserves is vrijgesteld van belastingen indien die gevormd zijn “door in artikel 52, 7°bis vermelde bijdragen” (nieuw artikel 364ter WIB 92, ingevoerd door artikel 92 WAP);
- Inzake de berekening van de 80%-grens (voor individuele- en collectieve pensioentoezeggingen) dient rekening gehouden te worden met de pensioenen die “met persoonlijke bijdragen als bedoeld in artikel 52, 7°bis” gevormd zijn (artikel 59, §4, WIB 92);

De in artikel 52, 7° bis WIB 92 bedoelde bijdragen zijn de bijdragen die bedoeld zijn in artikel 45 van de WAPZ. Bij een letterlijke lezing ressorteren hieronder echter **niet**:

- de premies die werden betaald vóór 1/1/2004 (deze bijdragen zijn immers niet bedoeld in de WAPZ, maar werden bedoeld in vroegere wetgevingen);
- de premies betaald door het RIZIV (deze premies zijn geen ‘persoonlijk’ premies en worden door de betrokken medicus niet afgetrokken van zijn beroepsinkomsten)

Hieruit zou men het volgende kunnen besluiten.

- Inzake VAPZ-contracten, kunnen enkel de pensioenreserves die opgebouwd zijn vanaf 1/1/2004 overgedragen worden met vrijstelling van belastingen. Enkel deze pensioenreserves dienen mee opgenomen te worden bij de berekening van de 80%-grens.
- De pensioenreserves waarvan de premies betaald worden door het RIZIV kunnen nooit met vrijstelling van belasting worden overgedragen. De hieruit voortvloeiende pensioenkapitalen dienen niet mee opgenomen te worden bij de berekening van de 80%-grens.

Is deze (letterlijke) interpretatie van de wettekst correct? Het lijkt niet in overeenstemming met de “bedoeling” van de wet. In de memorie van toelichting wordt echter gesteld dat pensioenreserves opgebouwd met premies betaald vóór 1/1/2004 niet zouden kunnen overgedragen worden naar andere pensioeninstellingen. Dit laatste is een argument om toch vast te houden aan de letterlijke interpretatie van de voormelde fiscale teksten.

Concreet stellen zich dus volgende vragen:

Heeft een verzekeringnemer het recht om de pensioenreserves gevormd door persoonlijke bijdragen, gestort vóór 1/1/2004, over te dragen? Zijn zulke reserve-overdrachten vrijgesteld van belastingen? Dienen de pensioenkapitalen die voortvloeien uit dit type van pensioenreserves meegerekend te worden bij de berekening van de 80%-grens?

2.1.5. Overdracht pensioenreserves

Overeenkomstig artikel 364ter WIB 1992 (ingevoerd door art. 92 WAP) worden overdrachten naar een “gelijksoortige pensioentoezegging of pensioenovereenkomst” niet als een betaling of toekenning aangemerkt. Volgens welke criteria moet deze gelijksoortigheid beoordeeld worden? Mag een persoon die werknemer is, de in het kader van een vroegere zelfstandige activiteit opgebouwde VAPZ-reserves overdragen naar bijvoorbeeld de groepsverzekering of individuele pensioentoezegging van zijn nieuwe werkgever op voorwaarde dat deze nieuwe pensioeninstelling de overgedragen reserves “gedifferentieerd beheert”, zodanig dat het correcte fiscale regime verder kan toegepast worden?

2.2. Vragen betreffende de toepassing van de WAPZ

2.2.1. Overlijdensdekking voor ongehuwde zelfstandigen (art. 42, 1°)

Overeenkomstig de definitie van aanvullend pensioen, art. 42, 1° van de WAPZ, dienen de gedane storting te worden opgebouwd ter aanvulling van een krachtens een wettelijke sociale zekerheidsregeling vastgesteld pensioen.

Mag de overlijdensdekking in het kader van een gewoon VAPZ-plan ook onderschreven worden door zelfstandigen die niet gehuwd zijn?

Het huidige VAPZ voorziet enkel overlijdenswaarborgen voor gehuwden en uit de definitie van het begrip “aanvullend pensioen” in de WAPZ zou men volgens een strikte interpretatie kunnen concluderen dat overlijdenswaarborgen in het kader van een gewoon VAPZ-plan ook in de toekomst enkel voor gehuwde zelfstandigen mogelijk zijn.

Voor ongehuwde zelfstandigen is er immers geen overlevingsrente voorzien in de eerste pijler en kan men daarom niet “aanvullen”.

Naar analogie met de WAP zou men redelijkerwijze kunnen aannemen dat ook bij het VAPZ overlijdenswaarborgen mogen onderschreven worden “die moeten worden beschouwd als” een aanvulling van de wettelijke uitkeringen bij overlijden” (cfr. het nieuwe artikel 52, 3°, b) WIB 92). De toevoeging van de woorden “die moeten worden beschouwd als” betekent dan dat men het aanvullend karakter van de pensioenen niet te strikt dient te interpreteren.

2.2.2. Bijdragen verschuldigd in uitvoering van de sociale wetgeving (art. 45)

Artikel 45 van de WAPZ bepaalt dat de bijdragen bedoeld door de WAPZ, inzake de belasting op inkomsten, het karakter hebben van bijdragen verschuldigd in uitvoering van de sociale wetgeving, voor zover de aangeslotene tijdens het betreffende jaar effectief en volledig bijdragen heeft betaald die hij verschuldigd is krachtens het sociaal statuut der zelfstandigen.

Voor welke termijn en onder welke vorm zullen in dit verband de sociale verzekeringsfondsen een attest dienden te verstrekken dat bepaalt dat de zelfstandige in orde is met zijn sociale bijdragen? Wat wordt er bedoeld met “effectief en volledig betaald”?

2.2.3. Heffingsbasis van de bijdrage voor solidariteit (art. 46, §1)

Overeenkomstig artikel 46, § 1 van de WAPZ wordt de maximum bijdragevoet bedoeld in artikel 44, § 2, tweede lid, verhoogd met 15 % voor de pensioenovereenkomsten waaraan een solidariteitsstelsel verbonden is, zoals bedoeld in hoofdstuk VI, waarvan de prestaties worden gefinancierd door een solidariteitsbijdrage van ten minste 10 %, geheven op de door de aangeslotene betaalde bijdrage in het kader van artikel 44, § 2;

- Moet de solidariteitsbijdrage van 10% geheven worden op de “gewone” bijdrage (maximum 7%) of de op de bijdrage inclusief de verhoging van 15% (maximum 8,05%) ?

- Zelfstandigen die genieten van een RIZIV-toelage kunnen deze aanwenden voor een gewaarborgd inkomen en/of een sociaal pensioenplan. Wanneer de zelfstandige een deel van de premie aanwendt voor invaliditeit en het ander deel gebruikt voor de opbouw van een pensioen, is het dan correct te stellen dat de minimale solidariteitsbijdrage (10%) enkel dient geheven te worden op de bijdrage die betaald wordt voor de opbouw van zijn aanvullend pensioen (Cfr. memorie van toelichting – artikel 46)?

2.2.4. Beperking van de overgedragen pensioenreserves door de pensioeninstelling (art. 51)

Overeenkomstig artikel 51 van de WAPZ kan een aangeslotene ten alle tijde de pensioenovereenkomst stopzetten en een nieuwe pensioenovereenkomst sluiten bij een andere pensioeninstelling. Hij heeft het recht om de verworven reserve over te dragen naar die nieuwe pensioenovereenkomst.

Kan dit recht inzake de overdracht van pensioenreserves door de pensioeninstelling beperkt worden tot het gedeelte van de reserves waarop geen voorschot of in pandgeving werd gedaan of dat niet werd toegewezen in het kader van de wedersamenstelling van een hypothecair krediet? In de WAP is dit expliciet geregeld (art. 32, §1, laatste lid, WAP), terwijl dit in de WAPZ eerder moet afgeleid worden uit de logische samenhang van de wet. Is deze interpretatie correct?

2.2.5. Ontvangen van de bijdragen door de sociale verzekeringsfondsen (art. 70)

Overeenkomstig artikel 70 van de WAPZ kunnen de sociale verzekeringsfondsen de bijdragen verschuldigd in toepassing van de WAPZ ontvangen en maken zij die dan over aan de door de betrokken zelfstandige gekozen pensioeninstelling. De Koning kan de nadere regels voor de toepassing van dit artikel bepalen.

In welke zin zal uitvoering gegeven worden aan artikel 70 om de praktische uitvoering van de inning en overdracht vast te stellen?

2.3. Vragen betreffende de uitvoeringsbesluiten

2.3.1. Berekeningsbasis van de bijdragen

Op basis van de bewoordingen gebruikt in artikel 1, §1 van het ontwerp van koninklijk besluit houdende uitvoering van titel II, hoofdstuk 1, afdeling 4 van de programmawet (I) van 24 december 2002, kan men zich de vraag stellen of de berekeningsbasis van de bijdragen al dan niet geïndexeerd moet worden. Het lijkt erop dat de uiteindelijke bijdrage berekend blijft op een inkomen van drie jaar terug, zonder enige vorm van correctie. Betreft het hier een ongelukkige formulering of is het de bedoeling om daadwerkelijk de bijdrage te berekenen op een niet-geïndexeerd loon van drie jaar terug?

3. Suggesties betreffende de WAPZ

3.1. Verhoging van de maximum bijdragevoet van 7% naar 8,17%

Om het negatief effect te neutraliseren van de gewijzigde berekeningsbasis van de sociale bijdragen werd een wetsontwerp opgesteld waarin de maximum bijdragevoet van 7% wordt opgetrokken naar 8,17%.

Dit wetsontwerp brengt inderdaad een aanpassing aan artikel 52bis van het KB nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen aan, maar wijzigt niet artikel 44, §2 van de wet van 24 december 2002 waarin ook gerefereerd wordt naar een maximale bijdragevoet van 7%.

Het wetsontwerp zou bijgevolg nog moeten worden aangepast opdat op alle plaatsen waar gerefereerd wordt naar de bijdragevoet van 7 % dit percentage wordt vervangen door 8,17 %.

De Voorzitter

Luc Vereycken